

VENTA
30 exemplars 1 pesseta

Un número solt
5 cèntims

SUSCRIPCIÓ
ESPAÑA
Un trimestre 1 pesseta

EXTRAORDINARIA
Un trimestre 2 pessetas

PERIÒDICH POLITIICH VERMELL

LA JUSTICIA

JUTJADA PER PI Y MARGALL

DELS diferents discursos fets aquestos darrers dias pel jefe del partit federal, res per nosaltres tan interessant com la pintura que feu en lo meeting de Lleyda de lo que es la administració de justicia a Espanya.

Y tant aixís ho trobem oportú y d'actualitat lo dit per en Pi sobre la justicia, avuy que fins los conservadors l'han posada en tela de judici, que aném a reproduhir sos conceptes, pers que nostres lectors tingan idea de com la considera un advocat que l'ha tractat tant de prop.

Després d'afirmar que 'l poder executiu es qui vicia y corromp la justicia, diu:

«Prevarican bastant sovint los jutjes inferiors, mes no es seva tota la culpa. Ab mesquins sous y obligats a viure ab lo decoro que son càrrech exigeix, héroes haurian de ser en realitat tots pera no deixarse portar de seductors oferiments. Los héroes escassejan per desgracia en lo mon.

«No es lo soborn lo temible en la magistratura; lo temible son las influencias. Magistrats incorruptibles per l' or no se senten ab forsa pera resistir las indicacions d' un ministre y del que puga serho. Si la indicació surt del Govern, son pochos los que 'resisteixen. La simple indicació es pera ells orde, sobre tot si's tracte de questions politichas. Denuncian moltras vegadas los fiscals als periòdichs, sols perque aixís ho volen los gobernadors; condemnan

tenta la doném a nostres lectors, segurs de que ells sabrán ferne bon us.

Segueix lo Sr. Pi relatant los mais que en son concepte la influencia produheix en la administració de justicia, essent no 'ls més petits los produhits pel caciquisme.

Y com a major defecte encara, cita un dato sobrat eloquent. L' any 1885 van incorse 29,000 processos; donchs 8,000 processats foren absolts y se sobresseiren 11,000 causas. De modo que, de 29,000 ciutadans sotmesos al fallo dels tribunals, resultaren 19,000 ignocents, que sufriren dias ó mesos de presó, y que tal volta vegeren la ruina de sos bens y la desesperació de sas familias.

Busca luego las causas d'aquest mal y senyala en primer lloch las deficiencias de la policia, quins agents se buscan en lo més repugnant de la societat y en los mateixos llicenciats de presiri, creyent d' un modo equivocat que las relaciones de sa pasada vida los ha de facilitar la agafada de criminals, per quan, colegas d' ells en lo crim, més los volen proteger que perseguirlos. Per altre part, los governs en los poblacions buscan gent més disposada a perseguir politichs que criminals, y la policia aixís serveix poch pera auxiliar la justicia, si no es que serveix molt pera desbarbaris.

S' ocupa per fi dels senyalament de las fianzas, que, essent sempre potestativas del jutje, diu que 's prestan a no pochos abusos, fentse possible la excarcelació pel qui 's vulga afavorir é impossible per aquell contra 'l qual s' abrigan prevencions ó odis. Diu que resulta irrisoria la acció popular que determina la ley, per quan poden exigirse fianzas de quinze mil pessetas, com ara s' ha fet a Madrid tractantse d' un

Meditém ara sobre la administració de justicia y pensém en la senyalada honra que s' obté sent espanyol y exercint la agitada professió del periòdisme politich no sent incondicional defensor de tots los governs.

VUYT DIAS Á BARCELONA

CARTAS Á LA DONA

SOBRE LA

EXPOSICIÓ UNIVERSAL

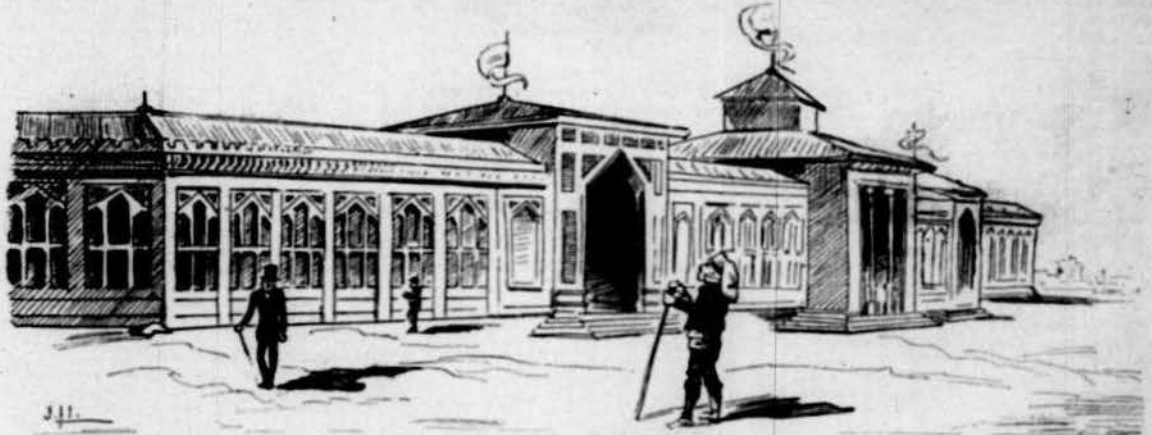
PER J. LLOPARG

II

PRECIADA TUYAS: Desitjaré que al rebre la present estigüeu bons tu y las demes bestias de casa. Per ma part, tinch lo sentiment de participate que las visitas á la *Indapusió* m' han probat molt poch. Estich carregat de dolor, hi perdut la gana y tinch espalliat un peu á causa d' un incident que més avall t' explicaré.

Com deya en ma primera carta, lo Palacio de Ciencias fou lo primer que vaig visitar de la gran fira internacional barcelonina. Lo dia següent, entrant també pel Arch del Trunfo-esquerdat, vareig enhiarmelas pel passeig del senyor Pujadas. A má esquerra deixa blau un extens caserio, que segons me deya un capellá, s' ha construhit expressament per la recolecció de tots los productos y adelantos del Art de,

moltras vegadas los magistrats, sols perque 'l gobernador ó 'l Govern los diuhen que s' ha de procurar evitar tal ó qual ordre d' atachs. Los tribunals estan llavors disposats fins á TORCE Y VIOLENTAR lo sentit dels articles del Códich»

Can comentari afegirém nosaltres á lo transcrit. Es tan sols una opinió d' un home distingidíssim en la carrera de lleys, y tal com la sus-

horrorós crim, y aixó en un país ahont tothom tem á la justicia, y ahont los mateixos perjudicats renuncian sempre á ferse part en causa per por als gastos y disgustos que 'ls pot ocasionar.

Y acabá 'l Sr. Pi aquesta part de son discurs dihent que no acabaria si volgués apurar aquest tema; y 'l mal est tan fondo y naix de tals y tan distintas causas, que es molt difícil corretjirlo baix l' actual sistema politich.

pagés. Ne diuhen lo PALACIO DE AGRICULTURA. Ja pots figurarte ab quin desitj me preparava jo á fer tan profitosa visita. Després d' haver pujat uns esglaios com los que tenim nosaltres á la capelleta de Sant Llorens, se troban unas estivas de canonadas y grans pilas d' ossos y tendrém de fusionistas per la confecció dels abonos. Dins de la quadra principal s' hi troban: màquines de trinxar la palla dels mata-

lassos del Papa y també la que menjan los altres animals; forjas; llumaneres pels barcos que van pel mar; reproduccions petites de las grans rateras de la Induspucció; màquines per trepitjar rebims, per desgranar, per desfobar y desentfagar; aparatos locomòvils y ab rodax; baluernas de la destilació per alt y per baix; filtres y cubells per la bugada. En un recó y a sobre mateix del empostissat hi ha plantada la

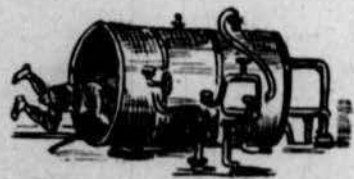
NOUVELLE CULTURE
DU CHÊNE LIÈGE

soca d'un arbre que fa lletereros; al cap-de-vall de la sala, un pagès que porta sabatilles, dona lavatives ab una xeringa que li surt de l'esquena a tres ó quatre ceps de carró; lo senyor Belton presenta unas potingas pera gratar la ronya a las ovelles de la Reparadora; un dinamarcués ensenya 'l modo de tenir los formatjes y un trasto pera desllorigar tota classe de pinyas. Finalment, allí no hi faltan unas bàsculas á propòsit per pesarhi Masvidals y altres bultos de calibre; batedoras, rodas, corriolas, evaporadors, màquines y farrigo-farrago de tota especie. Aixó sense contarhi una valucipadus de tres

rodas pera fangar y una gran estufa desinfectant que vareig probar ficantme dintre.

L'altra sala 's veu ocupada pels productes de las provincias d'Espanya, invitadas per lo Institut catalá de Sant Isidro gloriós. Los pagesos de Alabasseta hi han portat uns armaris plens de grans, esperits, monjetas cuytas, safrá per l'escudella, recapte de ordís y civadas pels tradicionalistas y diversos fruys d'uns arbres

que fan gibrells, olletes y rentamans. Los de

Málaga ó Málaga hi tenen prunas y cascabillos pera farsir lo gall de Nadal; los pachos de Valencia, uns cuocots que fan mocadors de seda y calabassas ab estrenya-caps. Los naturals de Girona portan una colecció de trossos de suro que podrien alternar dignament ab molts regidors barcelonins; altres pobles catalans exposan innumerables varietats de monjetas crúas y la gran patxada del sigle. Ja ports dirli á mossen Joseph que fins n'hi vist d'aquellas moltes y negres que tan li agradan. Y de passo li pots afegir que 'ls aragonesos hi ensenyan unas panotxas enganxadas més llargas que 'l doble d'un salpacer.

A l'altra quadra s'hi entra passant per la vora d'un safreig ple de malvas ofegadas. Los mallorquins hi tenen parada de fruys seca, olis, vins y 'ls portentos d'unas plantas que

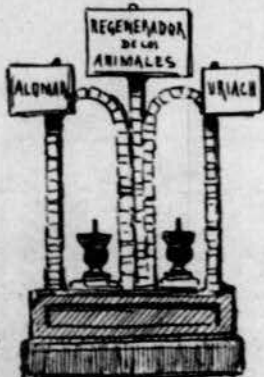

treuen los formatjes fets. Los trempats de Llagostera molt suro, justa de barco y feixos d'espart groixut com las grenyas d'un faciós.

La secció industrial de productes pot considerarse representada per las gabias conilleras del regidor senyor Bailiori, las aradas de Tubert y uns motillos de fer caretas carbasseras. Per altra part, uns senyors que tenen la Font de Pedra y l'Alesán, exposan la mercaderia cunya pels abonos y D. Félix los hi fa la pols ensenyantlos los seus cascos y un recargolament de banyas... que Deu n'hi do. Una persona sens dupte molt religiosa, ha format un altar en aquest palacio per tots aquells devots que vulgan encomarse á santa Garrofa gloriosa

ó resar als peus de las ampolletes plenas de sigrons y guixas, verjes y màrtirs de la satànica furia de 'n Rius y Tauler. Lo recolliment y lo respecte més absolut s'apodera dels espectadors al passar per tan beatífica instalació, actitut que 's conserva fins després d'haber saludat ab una reverencia de sagristia á la capelleta d'uns

adroguers, construïda ab los paquets dels pol-

vos medicinals que reparan las forsas dels matxos, caballs y burros deshaucats pels metjes.

Estich reparant que la tinta se m'acaba; hi barrejo un aixch de vi, que es l'únic recurs que m'queda per acabar la carta y passém á las últimas saletas d'aquell Palacio. Canons y recanons de totes formas y dimensions; llegums y grans, portadas pels muscians; la gran sigronada y pinya que te crió! lo qual demostra que Medina son entusiastas per las pinyas, com ne son per las patatas los russos, que 'n fan esperit, del que n'exposa un tal Strogaroff.

Ab tota la premsa possible, empayto la darretra saleta y m'quedo agradablement impresionat devant de la caseta del duch de Fernan-

Nuñas. Es una casa que hi entra tothom que vol, perquè no hi han portas; á dintre hi té la gran ollasa de ferro y unas canonadas que atravessen la teulada y no paran fins al molí de vent que s'ha fet al colomá. Apart d'aquesta barraca del senyor Nuñas, prempsas, prempsas y més prempsas: no sembla sino que 'ls manistres de Madrid s'han donat cita per acabarme d'extreme la cansalada.

Al extrém de la galeria se 'm va despartar la tentació de probar las excelencias de una manxa mecànica. Las ventadas son espantosas fins

al extrém de descubrir tosas las pantorrillas que s'arriSCAN pel devant del bufador.

Ver! aquí en conjunt descritas las habilidades dels expositors agricòls. Si ab tot lo que deixo apuntat me dius que nobi entens pilota, t'hauré de contestar que prenguis paciencia, filla, perquè lo mateix me passa á mi y á la inmensa majoria de pequesos que visitan las sobreditas instalacions. Y si en aquest cas nos diuhen burros, no es pas per culpa nostra. Además, la moderna inventiva, ab sos aparatos mecànics y quantis adelantos se 'ns proporcionan á tots los que vivim de la terra, no serán may suficientes, mentres quedi per una part en peu la abrumadora rémora de mil contribucions que nos arruinan y per altra subsisteixin hisendistas famolenchs que sols procuran rosegat l'os del presupost, importantlos molt poch la il·lustració perfecta del pagés y 'l progrés relatiu de la Agricultura espanyola.

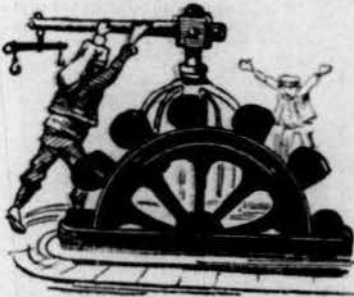
Aquestas consideracions m'anava fent, caminant tot xano-xano, ansíons de guanyar la porta del Palacio y respirar l'ayre pur del passeig.

Y á fe de Nofre, no va saberme greu tornar

à repassar las últimas salas visitadas, per quant me va sorprendre una mostra d'oli del país, ab etiqueta francesa d'un andalús de Córdoba, posada, no sé si per moda, fent la figuereta ab la ampolla.

Com la carte ja 's fa llarga, acabaré per dirte que hi fet de burro voluntari empenyent una

sínia en lo Passeig del senyor Pujadas; per cert que m'ha costat rahons ab un vigilant de la instalció, que no sé qué li importa que 'ls concorrents vulgan fer l'ase voluntariament. Tantes vegades l'haurán fet eli y 'ls seus superiors sense adonarsen!

Endemés, per allí terra sembla que hi hagi un verdader encant ab pretensions de grans establiments. Material mòvil de tranviar, un cas-

tell de gabias per coloms, màquines, calderas ab rodas, bombas y más bombas; xeringas per tots los gustos, desde las xeringadas del Govern à las del Ajuntament, regadores, pous, elevadors d'aygua, carretons, trilladoras y unas mostras

de pedra que convidan à reposarhi un rato. Desgraciadament aquell papa m'calcarat ab gorra de galí no m' deixava à sol ni à sombra. Finalment, ara sabras lo que té la culpa de la girada de peu que 'l referencio al comensar la carta.

A la dreta del Passeig hi han unas pujadas y baixadas de fusta que 'n diuen las montanyas russas. Pagant dos ralets, me varen colocar en un carretonet junt ab un francès que estava paperina, y jo no ve quins moviments debia fer lo gabaig ó que li passaria, lo certus es que més aviat me vaig veure lliensat enlayre com un ni-

not que altre cosa. Ja pots pensar lo disgust que aqueix fet me ha proporcionat. De tots modos no t'encaparris, perquè ab paciència no serà res. Recados à mossen Joseph. Y fins la setmana entrant.

Sempre teu de cap à peus

NOVAE LLONZA

LA GLORIOSA

EN LO 29 DE SETEMBRE DE 1858

De res nos va servir tan de soroll y estró: si fa ó no fe pitior que abans; coronas, coronetas, capellans, de tot tenim y 'la hem de portar à coll. Vam treure l'oe de busto, y va anà à doll la sanch d'aquella pila de bergants; després nos varen fer certa jocha de mans y 'ns van tornà à posar lo bast al coll. Je hi veus, poble valent y decidit, t'han albat la camisa poch à poch, y ara sembla que estiguis enaspit. Mes, no es vritat que dormis com un soch; esperas que impulset per lo progrés, alzó se 'n vagi à norri pel seu pes.

E. VILARET

Ara que Barcelona va vestida de festa fina en los dias de feyna, bo es recordar que dista molt de ser tot goig y alegría en nostre casa, à conseqüència dels mils y mils d'obrers que actualment estan en vaga, sobretot del ram de constructors d'edificis.

Fa condol anar los matins de sis à set el pla de la Bòqueria. Allí 'la paletas, manobras, pintors, y gent dis-

posada à fllogar-se per tota mena de treball se troben per molts cents en cada ram d'ofici.

Las ofertas d'algunes autoritats de que 's comensarían desseguida las obras del paeu de Justice, del Hospital clinic, del ensanchament de Governació, etc., s'han tornat argus poll, y 'l pobre que no té pa ni lo queda més remey que morir-se de fam al so de las místicas de las grans festas de Barcelona.

¡Sempre l' obrer, lo productor de tot, es lo qui menos atés se veu en sas prerrogativas necessitats!

23

Conforme digueren en nostre darrer número, lo dijous de la setmana passada tingué lloch lo judici oral y públich de la causa seguida contra nostre amic A. Lorenzo per una denuncia de El Productor.

Poch després de las nou s'obrí la sessió, comensant lo secretari relator à llegir los antecedentes.

Arribats al periodo de probe, se trobaren à faltar dos testimonis que sembla no havian sigut avisats, y no poguènt prescindir d'ells la defensa, que estava à càrrech del Sr. Danyans, se suspengué 'l judici oral fins à nou senyalament de fetxa.

Y ab lo mateix tribunal y 'l mateix defensor comensá altre judici oral pel mateix delictu d' impremta.

Aquí 'l processat era Francisco Costa y la denuncia era per una artículas sobre materia religiosa. ¡Y poden anar los possibilistas dibuent que hi ha libertat d' impremta!

Y successiu que 'l tribunal no volgué admetre declaració à dos testimonis de la defensa, perquè, no professant cap religió, se resistiren à jurar en nom de Deu, prestant fentho per son honor y sa conciencia.

Y lo més socant del cas es, que farà cosa d' unes ais setmanas, va tindre lloch un judici oral contra 'l mateix processat y per un altre dels mateixos artículas, y 'l president d'aquell tribunal va admetre à aquestos dos mateixos testimonis lo jurament sense posarhi à Deu per entremití, conforme sollicitaren.

De modo que 'l lley resulta d' una ó d' una altra manera segons qui 'l aplica.

Y atrevim-nos à censurar la administració de justicia! Prou 'l tindrém d'anar darrera ab un flaviol sonant... En forma de denuncia.

24

La Campana de Gracia, en son número de la setmana passada, dona 'l títol de hereus de la Revolució de Setembre à Castelar, Ruiz Zorrilla y Pi y Margall.

Que 's consideri revolucionari al dexterrat que ha mantingut sempre viva la protesta contra la monarquia borbònica y al conseqüent polítich que menté sas lides dels temps de la Revolució y proclamés 'la media legal ó ilegal per enderrocar la monarquia, está molt poset en rahó. Mes que 's pretenga apellidar hereu de la Revolució de Setembre à qui avuy renega de las revolucions borbònica y canta las glorias de la regencia de la monarquia borbònica y ofereix tota sa benevolencia al ministeri Sagasta mentres no perdons modi de ferir als verdaters republicans, francament, es un absurd que sols pot acudir à l'equilibrada Campana de Gracia, en ananseny de tindre de semblar possibilista de tant en tant y donarse cert embarrissament de voluntaris per mantindre la simpatía d' haver nascut fillu d' una revolució.

Y 'l més encant es que à Castelar lo coloca en primer terme de Pi y de Zorrilla com hereu de la Revolució, es à dir, com à revolucionari. ¡Vaya una barra de la Campana! Això se fer combregar ab rodas de molí à aos llegidors.

Si vol colocar à Castelar entre la familia revolucionaria, no li queda més remey à La Campana, pera obrar ab justicia, que reservari lo paper de Cain.

Perque ja fe temps que ab l'oe de burro de la monarquia preñt matar à aos germans.

25

Lo diumenje passat Barcelona contrastava dolorosamente ab igual dia de vint anys enrera.

Lo 7o de Setembre del 68 Barcelona bullia d'entusiasme pel enterrocament del tronau dels Borbons. Lo 3o de Setembre del 88 lo burgit era de cotxes enant à las carreras de cabells.

L' un dia viritat, enfort, entusiasme per la libertat. L' altre luxu y vici deli, deixadesse d' indiferencia bala.

La degeneració dels pobles es tant més manifesta quan més satisfetas están las classes conservadoras.

26

En las actuals carreras de cabells se reparteixen 34,000 pesetas de premis.

Y quan se fan certámenes per premiar la virtut, s' acostuma à donar... alguna màquina de cuair, medallas de ferro ó plata, y si 's fa un gran esfor una vintena de duros.

Jutjada quedes la societat, y en particular las classes aristocráticas, que aprecien en cent vegades més lo herbari d' una corrida de cabells à la manifestació de la més heroica virtut.

27

Després de tant remembarho, ha resultat no res barrejat en gens lo de la unió d' en Pep Domingutz ab en Sagasta.

Las espases que avuy estan més d' altes son las de ca-solleta, gracies à las agulles que gasta 'l seu pare lo senyor Casola.

Y veurém si tant enllà aquest trasto à la font, que al últim se trencarà.

28

